
Studentská komora Rady vysokých škol oslavila Mezinárodní den studentstva

---

Studentská komora Rady vysokých škol oslavila Mezinárodní den studentstva

Jan Říha: Získáme zpět tento malý prostor

Pozornost těch, kteří 17. listopadu přišli na oslavy Mezinárodního dne studentstva, se soustředila na dění u Hlávkovy koleje, na jejíž budově je umístěna pamětní deska s prostým sdělením „Zde žil Jan Opletal.“ Vzpomínka měla oficiální ráz. Pietní akci podpořili vedle univerzit svou účastí a projevy nejvyšší představitelé státu, politických stran, poslanci Evropského parlamentu, zástupci armády, církvi a dalších organizací. Kdo ale v ranním chladu vydržel maratón projevů a zúčastnil se druhé části oslav v Žitné ulici, setkal se se vzpomínkou skromnější. Tato malá skupinka studentů, mladých lidí, pamětníků a dvou desítek lidí, kteří přišli pietní slavnost podpořit, nabídla skutečný prostor pro přemýšlení o nejzávažnějších věcech v životě lidském.

Pamětní desku věnovanou studentovi medicíny Janu Opletalovi a pekařskému učni Václavu Sedláčkovi umístěnou na stěně v Žitné ulici poblíž místa, kde byli smrtelně postřeleni, nechal zhotovit Svaz protifašistických bojovníků. Jeho členové na ně nezapomněli ani letos. Jejich angažovaná účast a citový prožitek slavnosti vyvolávaly dojetí. Autorem výtvarného návrhu desky byl student Akademie výtvarných umění a výrazné, oddělené a nespojitě geometrické linie v jeho pojetí symbolizovaly roztržiténost československého státu a jeho hlavního symbolu vlajky. „Že nás tu teď není mnoho, to vůbec nic neznamená. Důležité je, že pořád existují lidé, kteří nezapomínají na Jana Opletala a Václava Sedláčka,“ řekla se Zuzana Roithová, poslankyně Evropského parlamentu a čestný host oslav Mezinárodního dne studentstva, jejichž organizátorem byla Studentská komora Rady vysokých škol.

Osudy druhé oběti nacistického teroru přiblížil předseda Studentské komory Rady vysokých škol Jan Říha: „Pohnutý osud učně Václava Sedláčka, který je neprávem opomíjen a stojí ve stínu známějšího Jana Opletala, dokládá i jeho hrob. V roce 1965 byl prodán jinému majiteli, protože už nežil žádný příbuzný, který by platil za pronájem místa, všichni jeho blízcí zahynuli za 2. světové války. Zvláštní, že tehdejší režim, který se prohlašoval za obránce dělnické třídy, dělník Václav Sedláček nezajímal. Poněkud paradoxně jsme loni u této pamětní desky objevili věnec, na jehož stuzce se vyjímá nápis KSČM. S tehdejšími předsedou Studentské komory jsme chtěli za studentskou reprezentaci veřejně připomenout, proč byl vlastně v roce 1941 v Londýně vyhlášen Mezinárodní den studentstva – že to bylo právě díky zmíněným pražským událostem v roce 1939. 17. listopadu 2007 jsme se proto poprvé sešli na tomto místě. Bylo nás asi deset. U desky již byl položen výše zmíněný věnec. Komunisté tedy nezapomněli, studující až do té chvíle ano.“

Proto jsem si předsevzal, že příští rok vzpomínku zorganizujeme znovu a lépe – získáme tento malý prostor zpět pro studenty a studenty, pro občanskou společnost.“

Motto „Svoboda není samozřejmost“ vychází ze zkušenosti několika generací studentů českých vysokých škol. Tragický listopadový den roku 1939 byl pouhým začátkem. Represe proti vysokým školám a okleštění studentských práv a akademických svobod pokračovaly několik dalších desetiletí i po osvobození Československa, kdy oslavy Mezinárodního dne studentstva byly příležitostí k demonstraci moci a propagandě komunistického režimu.

Svoboda není samozřejmost a navíc je to proměnlivá kategorie, její kvalita a její hranice jsou záležitostí nejvyšší důležitosti. Každá generace se k nim musí postavit, definovat je znovu a přidat kus sebe, tak roste síla svobody.

Kvalitu svobody se dnešní studenti českých vysokých škol pokoušejí řešit poukazováním na vzrůstající tlak na změnu zastupitelského charakteru akademické samosprávy a nové pojetí autonomie vysokých škol, kdy odmítají chápat vysokou školu pouze jako nástroj dosahování hospodářského růstu a podpory pracovního trhu. „V poslední době v souvislosti s doporučeními OECD a chystanou reformou vysokého školství někteří prosazují změny v akademické samosprávě veřejných vysokých škol. Zejména si přejí posílit pravomoci správních rad, v nichž mají nově zasednout zejména zástupci a zástupkyně z politické a ekonomické sféry,“ upozornil Jan Říha. „Akademické senáty by se pak na rozhodování o obsazení vedoucích funkcí, rozpočtu a vnitřních předpisech v lepším případě jen podílely. Studující by v nich měli zůstat, ale do jaké míry, to zřejmě bude na rozhodnutí vysoké školy. Především se pak zdůrazňuje jejich role při hodnocení kvality výuky. To, že jde o odklon od principů Boloňského procesu, se přehlídí. A to, že jde o naprosté přehodnocení toho, co se podařilo dosáhnout našim předchůdcům v devadesátých letech minulého století, se prezentuje jako nezbytný návrat k normálu – normalizace. Není nám to povědomé? Co vlastně chceme my studující? Vážíme si vůbec možností, které máme díky tomu, že za ně bojovali ti před námi? Jsme ochotní je napodobit?“

Osobní zkušenosti se samotnou hranicí svobody v nejpodstatnějším slova smyslu jsou vystaveni studenti v mnoha státech světa, kteří čelí diskriminaci, zastrašování, politickému násilí a diktátu. Mezinárodní den studentstva je jedinečnou příležitostí poukázat na skutečnost, že svoboda a respekt k lidským právům skutečně nejsou samozřejmostí a oslavy jsou významnou podporou všem studentům z těchto zemí.

„Zkusme být o něco méně letargičtí, o něco méně lhostejní. Nejen ve vztahu k naší vlastní situaci, ale i ve vztahu k situaci studujících v těch zemích, kde jsou nuceni čelit zásadnímu omezení svobody. Mezinárodní den studentstva je také dnem solidarity studujících se všemi studujícími. Tak také vznikl. Vzpomeňme proto na naše kolegy a kolegyně z Běloruska, Západní Sahary, Číny, Barmy a mnoha dalších oblastí světa. Žádný student ani studentka nesmějí být perzekvováni pro své politické názory, svůj původ nebo vyznání. Dejme najevo, že nám není jedno, že se tak stále děje, a hledejme cesty, jak tomu oponovat. Nebuďme pasivní!“, apeloval ve svém projevu předseda Studentské komory Rady vysokých škol. Podpořil dále studentské hnutí, které na univerzitní půdě překračuje hranice, a zároveň odmítl paušální kritiku evropských institucí. „Jistě máme mnoho výhrad proti evropské byrokracii. Ale není férové poukazovat jen na negativa. A není férové stavět analogie mezi bolševické režimy východního bloku a snahu o jednotnou Evropu. Také na tento rozpor bychom my studující měli upozorňovat. Nemusíme být zrovna evropští nadšenci, ale nenechme si vnutit anachronickou perspektivu. Nedopusťme překrucování faktů. Žijeme v jiné době než v roce 1939 nebo 1989, ale význam občanské angažovanosti a úcty k pravdě není o nic menší,“ uzavřel svůj projev předseda Studentské komory Rady vysokých škol Jan Říha.

Důstojný průběh této malé velké slavnosti zdůraznily tóny kvarteta lesních rohů. Obě hymny, státní a studentská, jejichž provedení vzpomínkovou slavnost zarámovalo, se žesťovými nástroji dobře zvukově prosadily proti dopravnímu ruchu frekventované Žitné ulice. Živost tohoto zvláštního místa dodala pietnímu obřadu prvek civilnosti a síly běžného lidského života, jehož plynutí nakonec překryje každou tragickou událost hojivým řádkem všedního dne.